

.. GLÄNTA

DOKUMENTATION
AV TIU-PROGRAMMET

WASA TEATER
LOKALA UPPLEVELSER I VÄRLDSKLASS

DOKUMENTATION AV TIU-PROGRAMMET GLÄNTA

Texter: Anna Vesterback, Ann-Luise Bertell, Anders Karls, Carla Fri, Jakob Johansson, Michael Eriksson, Nina Dahl-Tallgren, Sabina Backholm och Simon Ventus

Redaktör: Nina Dahl-Tallgren

Foto/ layout: Frank A. Unger

Ansvarig utgivare: Ann-Luise Bertell

Språkgranskning: Simon Ventus

TIU-programmet GLÄNTA är en del av ett treårigt utvecklings- och forskningsprojekt på Wasa Teater. Projektet finansieras av följande bidragsgivare:

**Svenska
kulturfonden**

KONSTSAMFUNDET

STORMOSSEN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	1
UTFORMNINGEN AV TIU-PROGRAMMET GLÄNTA	2
Bakgrund och val av tema	2
TIU-programmet, lärandemål och fokusområde (ämnesöverskridande)	2
Samverkan med näringslivet	3
Produktionsprocessen av TIU-programmet	5
Utforskningsfas	5
Skrivfas	6
Repetitionsfas	7
Föreläsningsdel	8
Synopsis av föreläsningsdelen och de interaktiva delarna	9
Kunskapsboken	11
Genomförande	14
Receptionsanalys	14
ANALYS AV TIU-PROGRAMMET GLÄNTA	14
Konstnärliga arbetsgruppen	14
Verkstäderna	16
Administration och marknadsföring	17
Hur har målgruppen (deltagarna/skolorna) upplevt TIU-programmet?	19
Vad fungerar och vad behövs?	26
SLUTORD	29

FÖRORD

TIU - ETT FORSKNINGS- OCH UTVECKLINGSPROJEKT

Teater i undervisningen (TIU) är ett utvecklings- och forskningsprojekt på Wasa Teater under åren 2020–2023. Projektets syfte är att främja utvecklingen av ett teaterpedagogiskt kompetenscentrum där teater, utbildning och forskning samverkar. Wasa Teater är en nationell föregångare inom publikarbete och dramapedagogik bland institutionsteatrarna i Finland. TIU är en konstform där teater och pedagogik förenas och blir ett ämnesöverskridande didaktiskt inslag i undervisningen som stöder elevernas lärprocess inom ett tema. Eleverna engageras i TIU genom olika interaktiva element, vilket skapar en större motivation och en fördjupning av lärandet. Målsättningen är att kombinera teaterkonst och lärande, samt att väcka frågor och nyfikenhet kring tematiken. I ett TIU-program vill man nå en djupgående bearbetning samtidigt som man vill uppnå en distanseringseffekt, där deltagarna kan reflektera, tänka kritiskt och utforska tematiken.

Varje år under projektiden görs ett TIU-program med avstamp i läroplanen, utgående från lärarnas och skolornas önskemål om innehåll och tematik. TIU-programmet riktar sig alltid till en på förhand bestämd åldersgrupp som varierar från år till år. Programmet är performativt och skapas kollaborativt tillsammans med eleverna, pedagogerna, utvalda forskare och andra experter inom tematiken samt det konstnärliga teamet. TIU-programmet turnerar i Österbotten, inklusive Karleby, i Åboland och Nyland, på Åland och till de svenska språköarna i Uleåborg, Björneborg, Tammerfors och Kotka.

Wasa Teaters teaterpedagog Nina Dahl-Tallgren är doktorand vid Åbo Akademi inom pedagogiska vetenskaper, med ambition att avlägga en doktorsexamen. Avhandlingen skrivs inom ramarna för det treåriga TIU-projektet på Wasa Teater. Syftet med avhandlingen är att undersöka vad som produceras i möte med TIU och vad TIU möjliggör som konstform för skolans lärmiljö. Vad karaktäriserar en grupp elever, pedagoger och teaterensemblens lärprocesser inom ramen för TIU, utgående från ett performativt perspektiv. Med erfarenhet av projektet och resultaten det genererar kan Wasa Teater såväl som andra teatrar fortsätta producera TIU-program med en stabil kunskapsgrund och vetenskaplig analys. I Wasa Teaters långsiktiga strategi ingår att grunda en avdelning för barn och ungdom, där TIU-produktioner är en del av verksamheten.

Nina Dahl-Tallgren

Projektledare för utvecklings- och forskningsprojektet TIU vid Wasa Teater
Doktorand vid Åbo Akademi

UTFORMNINGEN AV TIU-PROGRAMMET GLÄNTA

Glänta är ett TIU-program om ekologi, hållbarhet och framtid. Det är en berättelse om vår oförmåga att leva i samklang med naturen och varandra. Glänta är en del av ett forsknings- och utvecklingsprojekt på Wasa Teater, där vi undersöker vad som uppstår i gränslandet mellan en konstupplevelse och lärande. TIU-programmet Glänta är ämnesöverskridande och består av tre delar: förarbete, föreställningsdel och efterarbete. Vid utformningen av programmet har vi samarbetat tätt med experter och forskare inom tematiken. TIU-programmet har utformats i samverkan med: Wärtsilä, Stormossen, Svenska handelshögskolan, Helsingfors universitet, Jyväskylä universitet och Åbo Akademi.

BAKGRUND OCH VAL AV TEMA

Inom ramen för Wasa Teaters projekt produceras tre TIU-program, TIU-programmet Glänta är det tredje programmet inom projektet. Vi valde att specifikt utforska temat hållbarhet tvärvetenskapligt genom att skapa en modell för: (1) hur man arbetar ämnesöverskridande med teaterkonsten och (2) hur man samverkar med näringslivet och förankrar lärandet i förhållande till samhället. Målgrupp för TIU-programmet Glänta är åk 9, gymnasiet och yrkesinstitut. Vid utformningen av TIU-programmet Glänta var studerandes och pedagogers tankar och behov kring tematiken väldigt viktiga. Läroplanen fokuserar på att främja en hållbar livsstil med ekosocial bildning, vilket beaktades vid utformningen av TIU-programmet. I mångvetenskaplig undervisning uppmuntrar perspektivrikedomen eleverna till kritiskt tänkande. Tillsammans med elever och studerande undersökte vi vad som karaktäriserar en hållbar livsstil. Som underlag för utformningen av TIU-programmet samlades enkätsvar från både pedagoger och studerande. Enkäterna var ett samarbete med Svenska enheten för bildningsväsendet vid Regionförvaltningsverket. Enkäter riktades till både elever/studerande och till pedagoger under våren 2022. Enkäterna distribuerades till åk 9, till gymnasierna och till yrkesutbildningen i hela Svenskfinland via Wasa Teater och via nyhetsbrevet från Regionförvaltningsverkets svenska enhet för bildningsväsendet. Totalt svarade 146 personer (110 studerande och 36 pedagoger). Responsen var väldigt viktig för att kunna utveckla TIU-programmet. Arbetet med fokusskolorna och det täta referensgruppsarbetet (med pedagoger och

studerande) har också utgjort en viktig del av utformningen av programmet. Pedagoger har fungerat som medaktörer vid utformningen av för- och efterarbete. Elever har fungerat som provpublik väldigt tätt under repetitionsperioden.

TIU-PROGRAMMET, LÄRANDEMÅL OCH FOKUSOMRÅDE

TIU-programmet Glänta utforskar vad som karaktäriserar en hållbar livsstil. Hållbar utveckling och livsstil kan ses ur ett ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt perspektiv. Den ledande tanken inom ekosocial bildning är att skapa en livsstil och en kultur som värnar om människans okränkbara värde och ekosystemens mångfald, förmågan att förnya sig samt att samtidigt bygga en kunskapsbas för en cirkulär ekonomi som grundar sig på hållbar användning av naturresurser.

Ekosocial bildning innebär förståelse i synnerhet för allvaret i klimatförändringen och en strävan att främja en hållbar livsstil. Tillsammans med ungdomarna undersöker vi hur man hittar och tillämpar lösningar, som korgerar en icke-hållbar livsstil. Vid valet av innehåll och manusarbete beaktas naturens mångfald, klimatförändringen och hur den kan hejdas, hållbar användning samt stärkandet av den unga individen som resurs för naturen.

Klimatförändringar, förlust av natur, kriget i Ukraina och andra aktuella hållbarhetskriser tar bort vårt hopp och viljan att tänka på framtiden. Därför är det extra viktigt att ge utrymme åt känslor, frågor och att skapa och stärka alternativa, positiva framtidsbilder. Med idéer, attityder och handlingar kan vi tillsammans bygga hoppets verklighet. Det är viktigt att vara medveten om vad det är för framtid vi inte vill ha och vad som är troligt och vilken framtid det är värt att sikta på. Att identifiera de förändringssteg som krävs för en mer hållbar framtid är också nyckeln. Drama ger möjlighet till konfrontation av olika attityder, samtidigt är det mycket viktigt att stärka förståelse för mänsklighet och empati, att skapa möten, dialog och kopplingar mellan människor som tänker och handlar olika. Drama kan stärka hoppet inför till synes omöjliga frågor. Drama och konst kan hjälpa oss att tänka annorlunda. Verkligheten vi upplever är byggd av berättelser, och i be-

rättelser är allt möjligt. Hur tar vi oss an de utmaningar och hinder vi står inför?

Vi sätter människan i fokus och delar av programmet utspelar sig i framtiden där eleverna får reflektera vilken person de vill vara i den värld de lever i? Vilken form av kunskap om klimatet och miljön behöver de för att kunna fokusera på att leva ett hållbart liv? Vilka fotspår lämnar de kvar på jorden? Vilka värderingar och attityder är viktiga i fokus på hållbarhet i deras vardag, närmiljö och arbetsliv?

MÅLSÄTTNINGAR, FÖRVÄNTNINGAR OCH RESULTAT

Undervisnings- och kulturministeriet har för sin del i sin strategi 2030 gett löfte om att stärka Finlands internationella genomslag och globala ansvar samt förbundit sig till en hållbar utveckling. Vårt TIU-program Glänta kan vara ett sätt att konkretisera detta arbete, att engagera unga och lyfta fram behov och framtidsvisioner som främjar hållbar utveckling. Vi vill skapa förutsättningar för en rättvis och hållbar utveckling, formulera konkreta utvecklingsmål med inspiration till en positiv förändringskraft. Vi vill öppna ungas ögon och sinne för de olika verkligheter som finns och väcka människors vilja att bygga upp en mera hållbar livsstil. Målsättningen med TIU-programmet är att de unga ska känna en medborgaridentitet bygger på ett starkt etiskt engagemang samt vilja att skydda vår gemensamma planet och arbeta till förmån för den. Vi förväntar oss följande resultat: (1) att de unga ges möjlighet att ta ansvar för den miljö de själva kan påverka men också skapa en övergripande förståelse för globala miljöfrågor, (2) att de unga upptäcker konkreta idéer och handlingar för en hållbar utveckling i närsamhället och olika livsstilar som kan anpassas för att skapa en hållbar utveckling.

TIU-projektet konkretiserar mycket av det som ingår i tvärvetenskaplig och kreativ kompetens, som är ett av läroplanens delområden inom mångsidig kompetens. Inom delområdet betonar man en etisk, estetisk och ekologisk värdegrund som utgångspunkt för den studerandes sätt att tänka, för hans synpunkter och sätt att agera. Man betonar lösningar som är hållbara med tanke på framtiden och funderar över deras samband med miljö, ekonomi, teknologi och politik samtidigt som den studerande lär sig att skapa och bedöma olika alternativa framtidsscenarier ur individens, gemenskapernas och ekosystemens perspektiv.

SAMVERKAN MED NÄRINGSLIVET

Samverkan mellan utbildningssektorn, konstinstitutioner (teatern) och näringslivet är värdefullt för alla parter. Det ger ny kunskap och skapar nya sätt att arbeta. Det är kreativt och innovativt. En samverkan ska vara nyttigt för alla, det ska vara meningsfullt och ha ett tydligt syfte med målsättningar. Det ska vara klara, tydliga uttalade förväntningar och klar uppfattning kring vad alla förväntas bidra med inom projektet samt tydliga beskrivningar av vad alla parter har för fördelar av samverkan. Tillsammans uppgör man ett avtal med tydliga arbetsbeskrivningar, målsättningar och tidsramar för hur samverkan ska genomföras. Samverkan med näringsliv och offentliga aktörer är ett effektivt medel för att skapa genomslag och samhällsnytta och samtidigt bidra till kvalitet och relevans i vår utbildning, konstproduktion och forskning. En samverkan består av följande delmoment: konstruera, analysera och kritiskt utvärdera. När vi genomfört TIU programmet och avslutat spelperioden, utvärderar vi samverkan genom nätverksmöte för att kunna vidareutveckla arbetet i framtiden. Samverkan kan ses som ett organisatoriskt sätt att lösa utmanande uppgifter som den egna enheten inte klarar på egen hand. Samverkan kan också beskrivas som en form av systematiserande samarbete. För att samverkan ska fungera behövs styrning, struktur och samsyn. Genom en väl organiserad samverkan kan verksamheter använda sina resurser mer effektivt och lättare uppnå gemensamma mål. Struktur i det dagliga arbetet gör att samverkan kan bidra till ökad effektivitet och arbetstillfredsställelse.

Sällan har vi behövt konsten lika mycket som nu. En komplex och snabbt föränderlig värld ökar vårt behov av att processa våra tankar inför både nuet och framtiden. Konsten ger oss redskap att uttrycka oss, att kommunicera och att på olika sätt sätta ord på det vi känner och upplever. Men det kräver att vi vågar ge konsten plats i vårt klassrum och i vårt schema. Estetiska lärprocesser kräver tid, en tid som vi måste våga ge den och samtidigt lita på att den tid processen kräver betalar igen sig.

Pamela Granskog, Utbildningsstyrelsen

Intresset för hållbarhet och hållbar utveckling är stort och under utformningen av TIU-programmet utforskade Wasa Teater samverkan med näringslivet och vilken värdefull kunskap som kan uppstå i det mötet. Vid utformningen av TIU-programmet Glänta har Wasa Teater samverkat aktivt med utbildningsstyrelsen, fokus-

skolor inom grundskolan 7–9 och andra stadiet samt yrkesutbildningen med en koppling till VASKI-projektet¹. Svenska enheten för bildningsväsendet vid

1 Mera information om VASKI projektet hittar du på: www.vaski.info. Projektet är en del av yrkesutbildningens utvecklingsprogram inom hållbar utveckling och grön övergång. Projektets huvudfokus ligger på ekologisk hållbarhet, men beaktar även social, kulturell och ekonomisk hållbarhet och strävar efter att åstadkomma permanenta verksamhetsmässiga- och strukturella förändringar.

Regionförvaltningsverket blev en viktig aktör för utformningen av programmet genom den gemensamma förhandsundersökningen (enkäten) samt två fortbildningstillfällen (om TIU och hållbart lärande) för alla gymnasier och yrkesinstitut i Svenskfinland. Vid utformningen av TIU-programmet Glänta samarbetade vi tätt med forskarna Anna Lehtonen (Jyväskylä universitet), Panu Pihkala (Helsingfors universitet), Maria Ehrnström-Fuentes (Svenska handelshögskolan) och Ann-Christin Furu (Åbo Akademi). Både Anna Lehtonen och Panu Pihkala är väldigt kunniga inom miljöfrågor och dessutom använder de konstbaserade metoder som verktyg i sitt arbete, vilket gav fina synergier till TIU-programmet. Lehtonen har arbetat som lärare under lång tid och utvecklat dramapedagogiska metoder för undervisning i olika hållbarhetsämnen. Han har även arbetat som klimatpedagogisk forskare och expert, bl.a. i Finlands klimatpanels och Sitras projekt. Pihkala har skrivit böcker om miljöångest, miljökanlor och miljöempati med hjälp av konstbaserade metoder. Maria Ehrnström-Fuentes bistod TIU-programmet med värdefull kunskap om gräsrotsförändringen mot mer hållbara livsformer. Det finns många innovationer som uppkommit genom gräsrotsorganisering, som till exempel lokala nätverk som jobbar med lokal hållbar mat (i Finland REKO-matnätverket) och med hållbara textilier som producerats av lokala fibrer (det globala Fibershed nätverket). Ann-Christin Furu kompletterade utformningen av TIU-programmet med inre hållbarhet och det forskningsbaserade ramverket IDG (Inner Development Goals) som även bidrar till vår gemensamma kapacitet att nå de 17 globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Den gröna omställningen med cirkulär ekonomi accelererar i vår värld och därav blev Wärtsilä (Kenneth Widell) och Stormossen (Annika Ekholm & Maija Hyytinen) en naturlig samarbetspart för det här TIU-programmet. Wärtsilä vill föra teknologin, deras affärsverksamhet, produkter och hållbara utveckling närmare ungdomarna och var nyfiken på vad ungdomarna producerar för innovativa lösningar på de utmaningar som företaget står inför idag. Stormossen

värdesätter arbete med skolor och arbete med miljöfrågor som främjar en hållbar livsstil. De önskade tillföra TIU-programmet med kunskap om ett cirkulärt kretslopp. Både Wärtsilä och Stormossen producerade undervisningsmaterial till kunskapsboken samt bidrog med en input kring miljöfrågor i dialog med manusförfattande. Vi gav Wärtsilä och Stormossen kunskap om kreativt lärande och en möjlighet till närkontakt med målgruppen för programmet inom alla Svenskfinlands skolor.

TIU-programmet Glänta samverkade även med en ideell organisation för företagsamhetsfostran i Finland (Ung företagsamhet, Nina Ingves). De erbjuder skolor och läroanstalter program som stödjer arbetslivs- och ekonomifärdigheter hos barn och unga. De är föregångare inom samarbetet mellan utbildningen och arbetslivet, därav blev de en central aktör inom utformningen av detta TIU-program. Målet var att utveckla och uppmuntra till att bygga nätverk mellan unga och företag (det lokala näringslivet).

PRODUKTIONSPROCESSEN AV TIU-PROGRAMMET

TIU är en didaktisk teaterform där publiken är medverkande, inte enbart åskådare. Publiken får aktivt möjlighet att uttrycka åsikter och känslor samt reflektera kring tematiken i TIU-programmet. Inom trygga ramar ställs publiken inför problem och situationer där de kan utforska tematiken och lärandemålet genom kollaborativt lärande. Det övergripande syftet med TIU är alltid pedagogiskt, eftersom meningen med ett TIU-program är att eleverna ska lära sig något. Målsättningen är att kombinera teaterkonst och lärande samt att väcka frågor och nyfikenhet kring tematiken. I programmet vill man nå en djupgående bearbetning samtidigt som man vill uppnå en distanseringseffekt, där deltagarna kan reflektera, tänka kritiskt och utforska tematiken. Ett TIU-program innehåller scener (föreställningsdelar) och bearbetningsdelar som kan vara uppbyggda på olika sätt. Bearbetningsdelarna bygger på dramapedagogiska övningar och ger möjligheter till att utforska programmets frågeställningar. Utformningen av ett TIU-program kräver konstnärlig, pedagogisk och didaktisk kompetens av produktionsgruppen. Utformningen av ett TIU-program består av följande delar:

1. Utforskningsfas: val av tema, målgrupp, experter och samarbetsparter samt planering av produktionen.
2. Skrivfas: ramberättelsen och kunskapsboken skapas av ett team bestående av manusförfattare, experter inom tematiken, pedagoger, teaterpedagoger och elever (den primära målgruppen för programmet).
3. Repetitionsfas: repetition av de skrivna scenerna och utveckling av de dramapedagogiska bearbetningsdelar tillsammans med en referensgrupp bestående av målgruppen (eleverna + pedagogerna).
4. Genomförande: turné, genomförande av TIU-programmet med tillhörande kunskapsbok.
5. Receptionsanalys: analys av målgruppens upplevelser av TIU-programmet.

UTFORSKNINGSFAS

Projektledaren etablerat kontakt med en professionell TIU-grupp i England, Big Brum. Wasa Teater gjorde ett avtal med Chris Cooper (tidigare konstnärlig ledare för Big Brum, numera enbart manusförfattare) och anställde honom som manusförfattare för TIU-programmet Glänta. Big Brum och Chris Cooper har över 30-årig erfarenhet av att jobba med TIU globalt. Cooper fungerade även som projektledarens mentor för att bredda projektet med kompetens om TIU. Under utforskningsfasen skapades ett nätverk för samverkan med Big Brum, utbildningssektorn, näringslivet och forskare. Nätverksgruppen träffades regelbundet för att bistå med kunskap samt samproducera TIU-programmet Glänta. Nätverksgruppen träffade även manusförfattaren flera gånger under utforskningsfasen men såväl även under skrivfasen. Nätverksgruppen producerade även en del av materialet till kunskapsboken under utforskningsfasen och skrivfasen. Under utforskningsfasen skapades en produktionsplan och teatern anställde två skådespelare som teaterpedagoger för att utforska samverkan mellan att vara skådespelare och teaterpedagoger.

Teatern anställde en regissör för TIU-programmet. Projektledaren planerade ett upplägg för samverkan med fokusskolorna (pedagoger och provpublik/elevgrupper) samt bokning av gymnastiksal (för repetitioner). Arbetet med fokusskolorna och det täta samarbetet med pedagoger och studerande har utgjort en viktig del av utformningen av programmet. Pedagoger har fungerat som medaktörer vid utformningen av för- och efterarbete. Elever har fungerat som provpublik väldigt tätt under repetitionsperioden.

Vid utformningen av TIU-programmet Glänta var de studerandes och pedagogers tankar och behov kring tematiken väldigt viktiga. Som underlag för utformningen av TIU-programmet samlades enkätsvar från både pedagoger och studerande. Enkäterna var ett samarbete med svenska enheten för bildningsväsendet vid Regionförvaltningsverket. Enkäter riktades till både elever/studerande och till pedagoger under våren 2022. Enkäterna distribuerades till åk 9, till gymnasier och till yrkesutbildningen i hela Svenskfinland via Wasa Teater och via Nyhetsbrevet från Regionförvaltningsverkets svenska enhet för bildningsväsendet. Totalt svarade 146 personer (110 studerande och 36 pedagoger). Responsen² var väldigt avgörande för att kunna utveckla TIU-programmet.

² Vill du läsa om responsen från enkätundersökningen kan du läsa om den i kunskapsboken för TIU-programmet Glänta: <https://www.wasateater.fi/vara-tjanster/teater-i-undervisningen/>

SKRIVFAS

Föreställningsdelen till TIU-programmet Glänta skrevs av Chris Cooper från Birmingham, England. Under skrivfasen hade Cooper möjlighet att hålla workshoppar med projektets fokusskolor. Han besökte Finland i december 2021 och höll workshop två dagar med fokusskolorna samt träffade nätverksgruppen för programmet. Mötet med ungdomarna och nätverksgruppen bidrog till ett stort mervärde för manusarbetet. Cooper läste mycket litteratur, forskning och nätverkade aktivt med vår nätverksgrupp under skrivfasen. Besöket i Vasa gav Cooper ett nytt sätt att se plats - geografiskt, fysiskt, kulturellt och filosofiskt i förhållande till det manus han skapade.

Under skrivfasen utarbetades plan för scenografi, dräkter, mask, ljud och ljus (enligt Wasa Teaters normala produktionsmall hölls idé och skiss där produktionens olika element presenterades, modellgranskning, produktionsplaneringsmöten innan tillverkningen inleddes vid de olika avdelningarna på teatern). Under skrivfasen gjordes en försäljnings- och marknadsföringsplan, produktionsplan, spelplan och en turnéplan. Manusförfattaren levererade tre utkast under perioden, först ett synopsis, sedan utkast ett och slutligen utkast två som utgjorde det slutgiltiga

manuset. I manuset ingick inte de interaktiva delarna, valet av dramapedagogiska bearbetningsdelar eller vilken roll deltagarna (pedagoger och elever) skulle tilldelas under föreställningsdelen, det fick regissören och de anställda teaterpedagogerna utforska. Skrivfasen avslutades med att marknadsföringen och försäljningen aktivt tog kontakt med skolorna. Under skrivfasen slutfördes planeringen av provpublikstillfällena (elevgrupper), pedagogernas medverkan och produktionsplanen för repetitionsfasen.

Under skrivfasen höll produktionsteamet på Wasa Teater två workshops tillfällen för att testa manus och utveckla de dramapedagogiska bearbetningsdelarna till manuset i fokusskolorna. Under skrivfasen utarbetades ett första utkast på kunskapsboken med förarbete och efterarbete. Projektledaren testade det första utkastet i kunskapsboken inom fokusskolorna under skrivfasen.

REPETITIONSFAS

Repetitionsfasen inleddes våren 12.5.2022 med kol-
lationering och några veckors repetition, innan som-
maruppehållet. Repetitionsfasen bestod av sex veckor
repetition, möten med elevgrupper, pedagoger och
nätverksgruppen. Repetitionerna hölls huvudsakligen
i en närliggande gymnastiksal, men eftersom det inte
alltid var möjligt användes även repetitionsutrymmet
Magasinet på teatern. Under repetitionerna utforska-
des främst de interaktiva delarna och faciliteringen.
Projektledaren samlade aktivt forskningsdata (för en
artikel) under repetitionsfasen och studerade produ-
ktionsprocessen. Tillsammans med projektledaren höll
produktionsteamet veckomöten med utvärderingssam-
tal (som bandades, 11 samtal). Ett vägledande coach-
ande samtal som även utgjorde en studie för projektle-
darens ledarskapsutbildning. Samtalen utmynnade i en
modell för handledning inom konstnärliga processer
och feedback hantering.

Under repetitionsfasen utformades kunskapsboken.
Projektledaren testade materialet, tillsammans med
skådespelarna/teaterpedagogerna med workshoppar
i fokusskolorna. Skådespelarna/teaterpedagogerna
deltog aktivt i utformningen av kunskapsboken. Under
repetitionsfasen skapades instruktionsvideor som stöd
för pedagogerna att kunna genomföra för- och efterar-
bete. En succébra idé som fick enormt positivt mottag-
ande av pedagogerna/ eleverna under spelperioden
men som tyvärr inte fanns med i produktionsplanering-
en från första början och orsakade stress, utmaningar
och dessutom blev resultatet inte en bra konstnärlig
kvalitet men en mycket bra grund för att utveckla kon-
cept av teaterpedagogiskt material.

I premiärveckan ordnades en pedagogträff med
förhandsvisning och samtal om TIU-programmet. Det
ordnades även två utbildningar online om TIU och
kunskapsboken för TIU-programmet Glänta till alla
gymnasier och yrkesinstitut i Svenskfinland.

PRODUKTIONSUPPGIFTER:

TIU-programmet Glänta
Premiär 29.9.2022 (spelperiod läsåret 2022–2023)
Manus (föreställningsdel): Chris Cooper
Översättning av manus: Hanna Åkerfelt
Regi (föreställningsdel): Karin Berglund
Scenografi och kostym: Anders Karls
Mask och Peruk: Anna Vesterback
Tekniker: Michael Eriksson
Skådespelare/teaterpedagog: Jakob Johansson,
Carla Fri
Kunskapsbok (för- och efterarbete): Nina
Dahl-Tallgren, Marja Vuori
Lärohandledning och utbildningspaket: Nina
Dahl-Tallgren, Jakob Johansson, Carla Fri
Speltid av föreställningsdelen i TIU-programmet: ca 90
minuter.

FÖRESTÄLLNINGSDELEN

TIU-programmet Glänta producerades för studerande i årskurs 9, gymnasiet och yrkesinstitut. Programmet fokuserar på att ge studerande möjlighet att utforska: vad som kännetecknar en hållbar framtid. Föreställningsdelen genomförs av skådespelarna/teaterpedagogerna från Wasa Teater i skolans gymnastiksal. De studerande tilldelas en roll som tidsresenärer och de reser in i framtiden, året är 2053. Föreställningen är interaktiv och deltagarna undersöker hur vi som människor möter globala utmaningar, hittar sätt att minska nuvarande och framtida risker och lär sig nya sätt att tänka och arbeta mot hållbara handlingar. Föreställningen utspelar sig i en skogsglänta i framtiden. Deltagarna i föreställningen observerar två karaktärer, en ung man och en äldre kvinna och deras möte i skogen. Karaktärerna känner inte varandra, de har olik bakgrund och det uppstår konflikter, men de inser att de måste samarbeta för att överleva. Föreställningen kombineras med dramatiska scener och diskussioner (där skådespelarna faciliterar deltagarna). Deltagarna utforskar karaktärerna, händelserna och deras betydelser och bearbetar berättelsen genom olika dramaövningar för att fördjupa situationerna.

SYNOPSIS AV FÖRESTÄLLNINGSDLEN OCH DE INTERAKTIVA DELARNA

Alla scener utspelas i Gläntan. Skådespelarna/teaterpedagogerna: Jakob Johansson och Carla Fri, hänvisas till som C och J och "vi".

Introduktion med interaktiv del

C och J tar emot publiken, småpratar med dem. När alla är på plats presenterar vi oss och ger kort info om föreställningen, berättar att publiken får vara involverade genom att diskutera och fundera på det som händer i berättelsen och vad det kan betyda. Betonar att det inte finns rätt eller fel svar. Föreställningens struktur går kort igenom för dem. Info om att berättelsen utspelas 30 år in i framtiden. Platsen beskrivs enligt manus, "en glänta i mitten av en björkskog som tappat sin grönska..." Publiken får se på scenografin och diskutera med varandra om vad de får för intryck av platsen. J och C går omkring och lyssnar till deras diskussioner, frågar deras namn. Återger sedan för alla och ger möjlighet att komma med ytterligare tankar om platsen och vad som kan ha hänt här.

SCEN 1

Ungdom slänger ut konservburkar ur ett tält, kommer ut ur tältet. Rotar i ryggsäck på jakt efter mat. Kastar ut allt han inte vill ha, bland annat ett test-kit för jordmånen. Ljud av en gök som gal. Försöker öppna konservburk genom att slå den mot en stubbe. Han slår sin tumme. Sätter den i munnen och gnyr. Kvinna in med spade och vattendunk, ser ungdom, stelnar till. De ser på varandra. Ungdom tar upp stubben och hotar kvinnan med den. Hon ignorerar honom, börjar plocka upp test-kittet, han fortsätter att hota henne. Hon stiger upp, tittar på honom. Ungdom börjar gråta. Kvinna tar ett steg mot honom. Han slänger stubben i hennes riktning och springer i väg. Kvinna röjer upp på platsen. Hittar anteckningsbok och telefon inlindade i en duk. Pustar ut. Tänder en eld. Hör ungdomen i skogen. Erbjuder honom mat och värme från elden. De hör ett träd falla.

SCEN 2

Tre dagar senare. Ungdom tänder en eld, frusen. Kvinna kommer in med en död mårhund. Ungdom vill inte äta den. Kvinna testar jordmånen. Ungdom får veta att hon är vetenskapsman. Ungdom börjar ta in platsen, får panikattack och börjar ropa på folk. Kvinna försöker tysta ner honom och ger honom en örfil. De hör ännu ett träd falla. Kvinna försöker prata med ungdom, berättar lite om sig själv. Ungdom vägrar berätta något. Kvinna ut. Ungdom tar hennes mobiltelefon och dagbok som han upptäckt att hon har. Sätter dem

innanför tröjan. Börjar gå mot skogen, hejdar sig, kommer tillbaka och öppnar en ananasburk, dricker glupskt. Kvinna in, tar spade och ber honom följa med ut.

SCEN 3 + INTERAKTIV DEL

Senare samma eftermiddag. Kvinna har en ny väska framför sig. Tar ut innehållet iförd gummihandskar. Berättar åt ungdom att marken är förgiftad och att de förstört matjorden. Ur väskan plockar hon konservburkar, kläder och skor som hon säger att de kan bränna. Ungdom berättar om vad han sett i stan, hur folk slagits om konservburkarna. De funderar över mannen som dött, vars väska, de nu har, vad han dött av, och att de begravt honom. Ungdom berättar att han är en brottsling att han stulit mat, tar en Armani skjorta från högen som skall brännas och försöker dra på den. Kvinna hindrar honom, säger att den kan vara kontaminerad. Ungdom blir arg, knuffar kvinna till marken och drar på sig skjortan. Ungdom berättar om vad han sett, om miljökatastrofen. Kvinna försöker få ungdom att förstå att konsumtion och hans fixering vid det är roten till problemet, river sönder Armaniskjortan och ber honom sticka, ändrar sig och tänker sticka själv men upptäcker att dagboken är borta. Söker i tältet. Ungdom tar fram dagboken, river sönder sidor ur den. Kvinna ut ur tältet, upptäcker det, tar den av ungdom och försöker hitta alla bitar. Ungdom ut. Kvinna gråter. Interaktiv del: Vi tar en time-out där publiken får fundera över det som hänt och gärna prata med varandra om sina intryck. J och C går runt och lyssnar. C och J sammanfattar och ber publiken beskriva karaktärerna och vad som är viktigt för dem. Funderar över dagboken och Armani-skjortan och varför de var så viktiga. Ber dem fundera över vad karaktärerna behöver för att må bra, i grupper på 3 i 3 minuter. Ber publiken sammanfatta sina diskussioner till en önskan till antingen ungdomen, kvinnan eller båda. En önskan som handlar om vad de behöver för att må bra. De får 2 minuter på sig att skriva ner dessa på post-it lappar som vi delar ut. Vi informerar om att en från varje grupp nu får komma upp och läsa lappen. De får ställa sig på två led. Har de en önskning till ungdomen ställer de sig bredvid honom på ett led och har de önskan till kvinnan (eller båda) ställer de sig bredvid kvinnan. När de ställt sig på vardera sida, informerar vi dem om att det är viktigt att alla lyssnar. De får därefter läsa upp gruppens önskan och sätta dem i en konservburk som vi håller framför oss och sedan gå och sätta sig. När alla läst upp sin önskan, sammanfattar vi önskningarna och hoppas att karaktärerna kan ta till sig dessa. Vi berättar att scen 4 utspelar sig 7 veckor senare.

SCEN 4

Ungdom kommer in i Gläntan, försiktigt bärande på en stor väska. Tror att kvinna är i tältet och börjar prata och be om förlåtelse. Kvinna in med korg med fårull. Märker ungdom. Stelnar till. Ungdom försöker förklara. Ger dagboksbladen. Kvinna tar dem, tar telefonen han räcker fram. Ungdom berättar att han litat på kvinna. Hon tvekar men ber honom gå. Han tar fram en baby ur väskan, berättar att han hittat den i en övergiven bil och ber kvinna hjälpa honom, och visa hur man tar hand om babyn.

SCEN 5

En vecka senare. Kvinna sitter och vaggar barnet som ligger i ullkorgen, samtidigt som hon spinner med en handslända. Berättar historien om Aino och Väinämöinen och om en gök hon såg i skogen som dött. Ungdom in med kikaren. Kvinna går ut med kikaren, lämnar sländan på stubben. Ungdom försöker spinna, pratar med babyn om att han aldrig kommer att överge henne. Tråden brister. Kvinna in, reparerar tråden. Ungdom spinner vidare. En ringsignal hörs. Kvinna svarar i telefonen. Spelar upp reklamen för ungdom. Spelar upp meddelanden från hennes döttrar. Kvinna berättar att de grälat och att hon inte vet var de är, eller om de lever. Ber ungdomen läsa dagboken i hopp om att förstå vad som hänt. Ungdom föreslår att de skall söka reda på hennes flickor och andra människor.

SCEN 6 + INTERAKTIV DEL

Följande morgon. Kvinna packar. Ungdom in med kikaren, säger att han sett folk. Kvinna tvekar, undrar om de är farliga. Ungdom påminner henne om deras beslut. De packar färdigt, tar Aino med sig och reser sig för att gå.

Interaktiv del: Info om att berättelsen slutar där och att sista övningen kommer. Alla i publiken får nu komma fram in i Gläntan, ta en post-it lapp och en penna och sätta sig ner eller lägga sig ner i Gläntan. J berättar att C kommer att leda en avslappningsövning och att de får sätta sig bekvämt och lyssna. Carla leder avslappningsövning som handlar om att de får föreställa sig att Gläntan blir grön och full med liv. När publiken öppnar ögonen ber J dem att fundera på vad de själv behöver i framtiden för att må bra, såsom de tidigare funderat över vad karaktärerna i berättelsen behöver. De får sedan skriva ner dessa önskemål för sig själva på post-it lapparna och klistra upp dem i scenografin eller gömma dem i "brasan" eller i tältet. Vi tackar publiken innan de går och ber dem berätta för oss eller fråga oss om det var något de började fundera på.

KUNSKAPSBOKEN

För att skapa förutsättningar för ett framgångsrikt arbete kring hållbarhet i skolan krävs ett engagerat team. Det krävs kommunikation, samverkan, respekt och att alla känner sig inkluderade i processen. Vår förhoppning är att denna kunskapsbok fungerar ämnesöverskridande och engagerar pedagoger i alla läroämnen inom skolan. Alla som bokar TIU-programmet får en kunskapsbok som består av ett studiematerial, instruktionsvideor och lektionsplaner till för- och efterarbetet. För- och efterarbete utförs av pedagogen i anknytning till föreställningsdelen. TIU-programmet har kopplingar till läroplanen och uppmuntrar till fenomenbaserat lärande. Studerande får färdigheter för att påverka och utveckla sin närmiljö samtidigt som de vägleds att tillägna sig en hållbar livsstil och förståelse för globalt ansvar.

Vid utformningen av det pedagogiska materialet har vi samarbetat tätt med experter och forskare inom tematiken. I kunskapsboken finns information om produktionen, dess tematik och innehåll. Om pedagogen önskar få stöd och vägledning i att genomföra för- och efterarbete erbjuds våra teaterpedagogiska tjänster som workshop eller handledning helt gratis. Förarbetet är totalt 90 minuter. Syftet med förarbetet är att undersöka vad som karaktäriserar en hållbar framtid genom ett processdrama. Efterarbetet är totalt 120 minuter. Syftet med efterarbetet är att undersöka hur vi hittar och tillämpar lösningar som korrigerar en icke-hållbar framtid. Under förarbetet genomgår studerande en fiktiv tidsresa och anländer år 2122 (100 år in i framtiden). De kan inte ta sig ut ur tidsmaskinen, men de kan "glänta ut genom ett fönster". De får även se satellitbilder från olika delar av världen. De diskuterar bilderna och reflekterar över världsbilden 2122. Utifrån diskussionerna arbetar eleverna med olika dramauppgifter. Förarbetet avslutas med att de studerande får skriva ett meddelande (dagboksblad) från framtiden till någon som lever år 2023. Syftet med förarbetet är att uttrycka tankar kring temat hållbarhet, där unga känner att de kan påverka och kan ta ansvar för miljön men också skapa en övergripande förståelse för globala miljöfrågor.

Under efterarbetet får studerande arbeta med följande teman: förnybar energi & grön ekonomi, cirkulär ekonomi, omställningsteori, intern hållbarhet och Agenda 2030. Syftet med efterarbetet är att undersöka och tillämpa handlingar för en hållbar framtid. Efterarbetet inleds med att utforska vilka åtgärder som har vidtagits för att främja en hållbar framtid och vilka positiva

nyheter som finns i närmiljön och globalt. De diskuterar materialet och skapar en tankekarta, som blir en karta över hur de kan navigera sig mot en hållbar framtid. Utifrån tankekartan skapar de en pitch, som innehåller kraftfull retorik och genomtänkta repliker som är övertygande för deras budskap. En pitch är en muntlig presentation med ett övertygande syfte. De kan till exempel pitcha en idé, ett projekt, en produkt, ett företag eller något annat kopplat till temat. Pitchen kan göras live i klassrummet eller spelas in på video. Eleverna väljer vem de ska ge pitchen till, t.ex. en politiker i sin närmiljö. Målet är att pitchen ska inspirera andra att vidta de föreslagna åtgärder som de anser är nödvändiga för att bygga en hållbar framtid. Språket är ett viktigt verktyg för hållbar utveckling. Vill vi åstadkomma en positiv förändring i världen, behöver vi bättre formulera oss för att ändra uppfattningar, normer och beteenden. Språket spelar en stor roll i omställningen till ett hållbart samhälle och genom valet av ord sänder vi signaler kring vad som är socialt acceptabelt. Hållbarhet handlar om så mycket mer än ekologi och ekonomi, det handlar också om språklig och kulturell hållbarhet. Det är inte många yrken där man enbart kan jobba med sitt modersmål utan det kräver en bredd av språklig kompetens. Vi vill uppmuntra studeranden att använda olika språk och inspireras av möjligheterna som föds i mötet med olika kulturer, därav skapade vi även material om det i kunskapsboken.

Vill ni läsa mera om för- och efterarbete: <https://www.wasateater.fi/vara-tjanster/teater-i-undervisningen/>
Här kommer en sammanfattning på allt material som producerats under TIU-programmet.

MEDDELANDE FRÅN FRAMTIDEN (FRÅN FÖRARBEETE)

I förarbetet gör deltagarna en resa till framtiden, där de får föreställa sig hur vår värld ser ut, år 2122. De får skriva ett fiktivt meddelande till någon som bor och lever år 2023 i roll som en person som lever år 2122. De fick lämna sitt meddelande via en länk (anonymt) till oss på Wasa Teater. Totalt fick vi in 1659 texter.

"Mänskligheten håller och på att förstöra världen med vår bekvämlighet. Ingen teknologi kan ersätta naturen eller mänskliga känslor. Vi behöver varann och en levande natur för att må bra."

"Ett brev till mig själv. Kära Zuhra, tiderna har förändrats mycket, ingenting är sig likt. Vår planet kommer att förstöras om vi, som människor som har levt på den i århundraden, inte gör något. Många sjukdomar och virus sprider sig över vår planet, länder är i krig med varandra. Många människor är arbetslösa och på gatan. Vi saknar dricksvatten och mat. Länder måste fokusera på att stoppa onödiga krig, som, förutom naturkatastrofer och klimatförändringar, ytterligare förstör vår vackra planet. Om alla länder var mer aktiva när det gällde att rädda planeten och inte förstöra den, skulle min framtid idag se helt annorlunda ut. Jag vet att du som individ inte kan rädda hela världen, men du kan hjälpa detta budskap att höras! Vi måste agera omedelbart och starta aktivister och människor som delar samma åsikt som vi, (protestera för att stoppa kriget och rädda planeten) för jag tror att vi är fler än de som inte är intresserade av det. Ta det första steget för en bättre framtid!"

"Skogsmarkernas utseende är mycket annorlunda tex. planterings- och röjningsrobotar sköter skogsförnyelse och röjningen av plantskogar. Skogarna som finns kvar är fyllda av sydländska trädslag. Många stora vindkraftverksparkar står öde och förfaller men havsörnar och flygekorrar trivs i de övergivna vindmöllorna. Staten har övertagit en stor del av skogsmarken och gjort den till skyddsområden av olika slag. Kalhyggesfritt skogsbruk dominerar."

"För att alla ska ha en bra framtid måste vi förstå om hållbarhet, om att ta hand om vår planet. Vår planet som kan ge oss ren luft, rent vatten. Djuren kommer leva fridfullt i sin naturliga livsmiljö."

"Vi måste tänka på vår planet nu så att nästa generation kan njuta av den i framtiden. Förbättra livskvaliteten för befolkningen som helhet i syfte att minska sociala ojämlikheter och utöka tillgången till grundläggande

rättigheter och tjänster, såsom utbildning och hälsa. "

"2122. Grönt, människan med hjälp av politikerna har vänt klimatförändringen som nu är på en stabil nivå. T.ex. i städerna har grönområden blivit allt vanligare och politikerna satsar på att bygga och upprätthålla kolsänkor. Sjukvården har tagit stora steg framåt. Cancer är ett exempel som nu lättare kan botas med nya mediciner. Inom industrin har teknologin tagit över allt mer. På produktionslinjer har människor bytts ut mot robotar så långt det går. Kärnvapnen har blivit färre. USA och Ryssland har minskat sina kärnvapen med 50%. Israel har nu erkänt att de innehar kärnvapen och har lika stora mängder kärnvapen tillgängliga som de tidigare nämnda stormakterna. Inga aktiva krig pågår för tillfället."

"Att tänka på medmänniskorna är viktigt. Annars kommer politiska konflikter bara bli värre. De andra problem vi kämpar med borde också få ett slut. Men utan att förstå och kunna lyssna på vad andra tänker och känner, kommer inget av det att fungera. Att utbilda människorna så att alla har lika stor chans att förstå och kunna vara aktiva medborgare är viktigt".

"Ni måste följa med i teknikutvecklingen, år 2123 klarar man inte sig om man är dålig på teknik. Lär era barn överlevnadsstrategier, många naturkatastrofer i framtiden. Trafiken utvecklats, mycket kollektivtrafik. Fortsätt forska inom medicinen, nya mediciner kommer hittas. Återvinning blivit vanlig."

"Att vara medveten om klimatförändringarna - I 2123 är klimatförändringarna en av de största utmaningarna som människan möter. De kan orsaka allvarliga konsekvenser om de inte hanteras på ett normalt sätt. Därför skulle någon från 2123 troligtvis råda någon från 2023 att vara medveten om klimatförändringarna och arbeta för att minska sin påverkan på miljön."

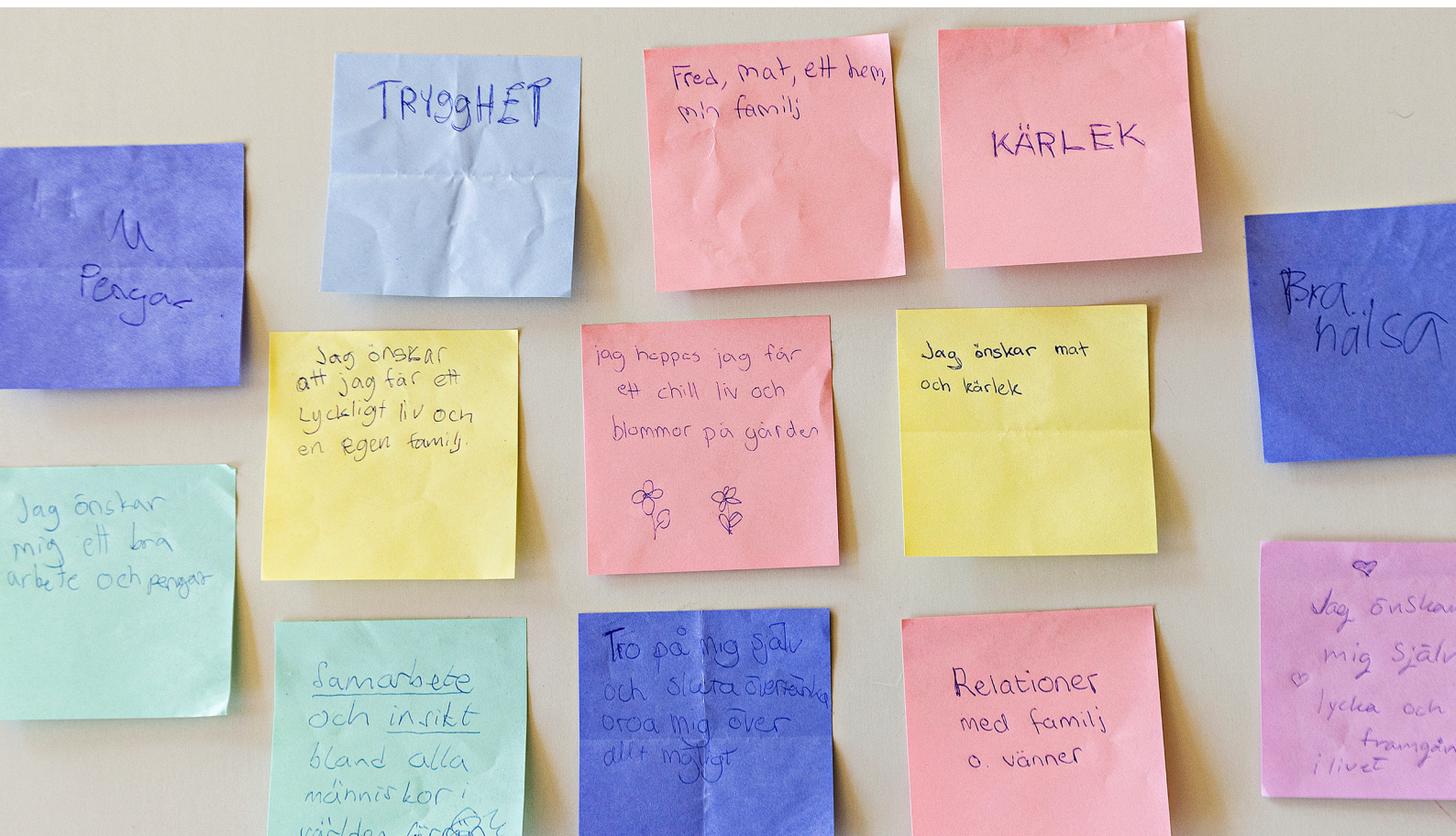
"Utbilda dig själv kontinuerligt - I 2123 är kunskap och kompetens mycket viktiga för att klara sig väl i en föränderlig värld. Någon från 2123 kan därför råda någon från 2023 att fortsätta att lära sig och utbilda sig själv, så att de ska kunna anpassa sig till förändringar och ta till sig nya teknologier. Var öppen för nya idéer och perspektiv - I 2123 är mångfald och inkludering viktiga värderingar, och människor värderar olika perspektiv och idéer. Därför skulle någon från 2123 sannolikt råda någon från 2023 att vara öppen för nya idéer och perspektiv, och att respektera olikheter. Skapa balans i livet - I 2123 är arbete och fritid balanserade för att upprätthålla en god hälsa och välbefinnande."

ÖNSKNINGAR INFÖR FRAMTIDEN (FRÅN FÖRESTÄLLNINGSDELEN)

Under föreställningsdelen fick deltagarna (studerande) avsluta föreställningen med att skriva en önskning till sig själv: något de önskar inför framtiden för att må bra. Dessa önskningar samlade skådespelarna i en låda så vi har ca. 2000 önskningar från ungdomar i åldern 16–19 år. (bild på några önskningar-lappar)

FÖRSLAG TILL HÅLLBARA LÖSNINGAR FÖR FRAMTIDEN (FRÅN EFTERARBETE)

I efterarbetet fick deltagarna göra handlingsplaner för att konkretisera en hållbar handling med målsättning att även inspirera andra unga (människor) att göra samma i närmiljön. Utifrån deltagarnas handlingsplaner fick de välja att pitcha sin ide för en utvald målgrupp eller hålla ett tal. De fick skicka sina handlingsplaner, tal och pitchvideo till oss på Wasa Teater. Målet var att vi skulle avsluta TIU-programmet med en livestream, där vi skulle kröna årets unga inspiratör kring hållbar utveckling. Eftersom spelperioden blev kortare än planerat pga. studentexamen och dylikt valde vi att göra ett brevutskick istället till alla som deltagit och producerat material inom programmet. Det var berörande och inspirerande att ta emot allt material. Av etiska skäl, delar vi bara några förslag på handlingsplaner. (bild av några handlingsplaner)

GENOMFÖRANDE AV TIU-PROGRAMMET GLÄNTA

TIU-programmet Gläntas spelperiod var läsåret 2021 – 2022. Under spelperioden spelade skådespelarna/ teaterpedagogerna föreställningsdelen och ansvarade för det teaterpedagogiska arbetet med handledningstillfällen för pedagoger, planering och genomförande av workshops, nätverksarbetet med pedagogombudsnätverket. De utvärderade även TIU-programmet Glänta genom att samla in utvärderingsmaterial till receptionsanalysen och genomförde intervjuer med pedagoger/ elever som deltagit i TIU-programmet. De transkriberade intervjuerna och analyserade dem. Föreställningsdelen spelade 46 föreställningar för 3405 personer. Totalt genomfördes 19 handledningar för 641 personer och 13 workshop för 400 personer. TIU-programmet gjorde även turné till Sverige. Sammanfattat deltog 4446 personer i TIU-programmet Glänta.

RECEPTIONSANALYS

Under TIU-programmet Glänta samlades forskningsdata till Dahl-Tallgrens doktorsavhandling. Teatern gjorde en responsenkät för elever och pedagoger om TIU-programmet. Skådespelarna/ teaterpedagogerna utförde intervjuer med deltagare från TIU-programmet, såväl pedagoger som elever. När TIU-programmet Glänta avslutade sin turnéperiod skrev projektledaren en slutrapport för hela projektet.

ANALYS AV TIU-PROGRAMMET GLÄNTA

KONSTNÄRLIGA ARBETSGRUPPEN

Regissör Karin Berglund, skådespelare/teaterpedagog Jakob Johansson och Carla Fri,

Under produktionsprocessen av TIU-programmet Glänta genomfördes totalt 11 utvärderingssamtal, alla samtal är bandade via teams och transkriberade. Här följer en sammanfattning kring reflektionerna, utmaningarna och det transformativa lärandet. I diskussionerna deltog: skådespelarna, teaterpedagogerna, regissören och manusförfattaren. Samtalen genomfördes av projektledaren. Syftet med samtalen var att utveckla det konstnärliga arbetet och dess processer, den ledande frågan under alla samtal var: vad är mina behov för att kunna utföra arbete (det som förväntas av mig) enligt bästa förmåga?

Här följer en sammanfattning kring några av de viktigaste centrala reflektionerna

Fördelen med arbetsprocessen kring ett TIU-program är att det skapar mer delaktig i de konstnärliga valen och en förväntan att bidra med tankar man vill förmedla till mottagaren. Det är ett hantverk att skapa TIU-program. Det är utmanande att lära sig facilitera, skådespela och utforska fenomenet att allt flyter ihop och att det inte är skilda delar. Att facilitera är något man måste lära sig genom att tillämpa både teori och praktik. Det krävs tid och erfarenhet för att bli en skicklig, trovärdig och autentisk facilitator. Rollen som facilitator, har en dramaturgi och kräver förmågan (konsten) att ställa frågor och vägleda eleverna genom berättelsen så det når ett djup. Konsten att berätta och fånga mottagarens nyfikenhet, uppmärksamhet och engagemang. Att man känner att vi vill utforska det här tillsammans med er och nyfikenhet på vad de kommer med för idéer och vad de kan bidra med till det utforskande arbetet. Det krävs att man jobbar mycket med medvetenheten om allt vad man gör på scen, en medvetenhet om att varje situation berättar något i relation till deltagarna (studerande) och tillsammans utvecklar och fördjupar vi situationen i förhållandet till helheten. Det kräver att man klarar av att skådespela och vara i roll och ändå ha kontakt till publiken (eleverna). Att man kan handskas med åldersgruppen man spelar för och interagera med dem samtidigt som man som skådespelare för berättelsen framåt.

Hur man faciliterar så att tröskeln för att delta för deltagarna är låg, att de känner sig trygga och att de vet vad som förväntas av dem kring interaktionen samt att det inte finns ett rätt svar. Hur mycket vill man ge? Man vill ju ändå att dom ska få fundera. Om man väljer att ge lite färre nycklar eller fler nycklar: hur påverkar det? Hur mycket ska man ge/ information och hur det påverkar deras interaktion? Det är många frågor kring konsten att facilitera. Det kräver noggrannare förberedelser, att vi planerar vem som gör vad och vad vi säger och vad vi är ute efter... tydliga instruktioner, som öppnar upp för det fria skapandet och utforskande. Det handlar om att väcka nyfikenhet och intresse för att deltagarna vill delta och bli engagerade. De ska ha en känsla av att de har möjlighet att påverka mycket. Det handlar om att skapa en tillåtande atmosfär, berätta varför vi gör det vi gör och vad som förväntas av dem. Det är viktigt att produktionsteamet vet vad man vill, vad man säger och vad man vill få ut av det man gör.

Det handlar också om att uppnå en balans mellan att hålla disciplin/ struktur för att möjliggöra arbete men ändå bibehålla en öppen och tillåtande atmosfär för det fria skapandet. En del fungerade inte när vi inte hade klargjort tillräckligt vad vi vill undersöka, det blev bara ett sökande – flummigt. Deltagandet fungerar när vi har klart för oss vad vi gör, varför och vad det ska leda till (själva strukturen). Det är avgörande hur inramningen är gjord för att få en bra substans. Man måste kunna lyssna och ta in den information man får av publiken (eleverna) och kunna använda den i berättelsen och det är ganska utmanande. Att faktiskt förankra den information som de bidrar med på bästa sätt. Det måste finnas en idé med vad det är som de bidrar med vad de själva utforskar i föreställningsdelen. Att det inte är en statisk föreställning utan att man kan komma till nya insikter och påverka innehållet.

Vi har tänkt på det när vi faciliterat att det kommer mycket bra input av eleverna som man kan använda och det blir bra kopplingar som hjälper oss att skådespela rollerna och förstå berättelsen bättre. Väldigt positivt överraskad blev vi över hur mycket inspiration vi fick av eleverna tematiskt men också som skådespelare. Man märker att eleverna vill spela med och de vill vara en del av fiktionen och då måste de bli guidade in och genom det. Det kräver en klar facilitator roll med förmåga att snabbt göra rätt kopplingar i "samverkan med den röda tråden, så man vet vart man är påväg och vart man landar".

Lärarens attityd påverkar också hur eleverna deltar. Lärarens attityd och engagemang spelar stor roll för teaterupplevelsen. Pedagogernas attityd och inställning till konst- och färdighetsämnen påverkar om eleven deltar aktivt i arbetet. Vi har ibland också förutfattade

meningar eller tankar om hur deltagarna ska bete sig i olika situationer. Vi (konstnärer även pedagoger) har fördomar och attityder om hur publiken ska agera eller göra som man inte alls borde fokusera på utan bara vara i den där situationen och ta in dem på ett intresseväckande sätt. Ge dem möjligheter och förutsättningar för att påverka.

Det var värdefullt att få göra förarbete och efterarbete och facilitera det. Det gav ett mervärde till oss att göra föreställningsdelen. Arbetet att jobba som teaterpedagog är viktigt och att vara insatt i hela processen. Vi förstod inte när vi skrev kontrakt, vad som förväntades av oss som teaterpedagoger och skådespelare. Det blev otydligt och orsakade en del problem och utmaningar. Kommunikationen har inte alltid varit den bästa mellan avdelningar och skolor (planeringen med turnén och logistiken kring den). Ett gott tips är att alltid försöka hålla en god respektfull ton gentemot varandra för att lättare kunna kompromissa. Det har varit en väldigt bra arbetsgrupp och processen var också bra, även om den blev lite spretig under repetitionsperioden (många avbrott, sjukdom). Det har varit intressant att höra elevernas och lärarnas åsikter om projektet. Det har gjort att man fått ett mera objektivt förhållningssätt till själva föreställningen och själv kan analysera vad som är bra med den och om det ännu finns saker man kunde ändra, eller lärdomar att ta med sig till andra processer.

Vi har också spelat för 90 personer trots att föreställningen var rekommenderat för 60 personer. Det är skolorna som själva tränger in det på en föreställning istället för att köpa två föreställningar och det tär på kvaliteten.

Uttrycka, identifiera och bejaka sina behov i processen är viktigt, nödvändigt för att kunna utvecklas som skådespelare/teaterpedagog och utveckla programmet. Kommunikationen är avgörande för samverkan. Det krävs även ett bra sätt för att ge rak och konstruktiv feedback.

Vid ett samtal efter att spelperioden diskuterades olika versioner av nya TIU-program och vad man kan skapa i framtiden. Det vore intressant och fördelaktigt att bygga på att sudda ut gränserna mellan för- och efterarbete och skapa en mer sammanhängande helhet. Att konstnärerna/alla i produktionsteamet är en del av helheten och är med från begynnelsen av utforskningsfasen till receptionsanalysen med olika ansvarsområden. Att göra TIU-program som en återkommande helhet för skolorna är önskvärt. Vi vill även väldigt gärna rikta in oss på att utforska TIU-program för målgruppen vuxna.

VERKSTÄDERNA

SCENOGRAPH, DEKOR OCH KOSTYM

Anders Karls

Processen med Glänta var effektiv och målinriktad. Den gav oss friheter i designen, att testa nya metoder och kanske tillföra en annan dimension till föreställningsdelen. Önskar i framtida TIU-projekt att manuset skulle vara färdigt betydligt tidigare för att det ska finnas tillräckligt med tid för arbetsgruppen att bearbeta materialet och skapa en bra helhetsdesign. Den effektiva processen var ett tvång på grund av det sent inkomna manuset.

Teater är inte miljövänligt – åtminstone inte på det sätt som teater vanligtvis produceras på en institutionsteater. Diskussionen om Gläntas hållbarhet uppstod, mitt under produktionen när det var för sent att ändra designen. En hållbarhetsaspekt – eller vilket annat större val som helst – måste inkorporeras i föreställningens koncept från allra första början eftersom det i stor utsträckning påverkar samtliga inblandades arbete. Att producera Glänta hållbart skulle eventuellt ha varit möjligt om manuset anlänt tidigare och om det hade varit mera flexibelt. Under föreställningen öppnas två konservburkar med mat som ofta kastas bort. Detta är ett hållbarhetsval som borde ha gjorts annorlunda. Ibland kan det förstås inom teater vara motiverat att "slösa" med resurser om man bedömer att föreställningens slagkraft uppväger detta eller på något vis kompenseras genom den inverkan som föreställningen

har på åskådarna. Detta är förstås en mycket komplex fråga som teaterfältet i stort måste diskutera.

MASK OCH PERUK

Anna Vesterback

Det är trevligt att jobba med dessa TIU projekt eftersom man jobbar i en liten intim grupp där alla gärna får komma med sin åsikt och man kan gemensamt komma fram till vad man tycker fungerar eller inte fungerar. Det blir lätt i såna här små grupper att man även blir involverad i hela processen både visuellt och även med texten i viss del, vilket är givande. Eftersom man i ett tidigt skede hade den engelska texten så kunde man tidigt börja få egna bilder om personerna som fanns i manuset och om deras liv. Det visade sig att Anders och jag hade liknande vision om deras kostym och mask så det fick vi snabbt ihop. Det beslöts att Carla har peruk eftersom hon skall ha långt hår, ofärgad och vara lite äldre än vad hon själv är. Utmaningen med turnépjäs är att planera att maskera skall gå enkelt och snabbt att göra. Jag själv lärde mig mycket av hur jag måste gå till väga för att en äkta hårs peruk ser bra ut på nära håll i valet av perukstommen som skall vara enkelt att fästa utan att limmas och slutresultatet blev riktigt fint. Genom att affischen var visuellt planerad i god tid så kunde man satsa på att maskera skådisarna så nära som möjligt sin vision, trots att den rätta peruken inte blev gjord i så här tidigt skede. Det blev en fin affisch som gav mycket tankar.

ADMINISTRATION, FÖRSÄLJNING OCH MARKNADSFÖRING

TEATERCHEF

Ann-Louise Bertell

Idén till att sätta upp ett TIU-program om hållbarhet föddes på teatern ungefär samtidigt som det tidigare programmet (gem)ensam. I vår strävan att hitta teman som är aktuella för vår tid och vårt samhälle upplevde vi att hållbarhet var något som vi gärna ville diskutera med teaterns medel. Också att målgruppen skulle vara andra stadiet bestämdes tidigt, eftersom de tidigare programmen hade riktat sig till grundskolan. Kontakter till näringslivet togs. Nina hade också kontakter till Big Brum i England (ett av Europas främsta TIU-kompanier) och dramatiker Chris Cooper och vi beslöt att beställa en pjäs av honom.

Jag följde projektet från sidan och upplevde att det var en givande process för alla inblandade. Särskilt frågan om "Vad jag behöver för att kunna göra mitt jobb på bästa sätt?" var intressant. Under föreställningarna inför premiären var jag med om föreställningar där publiken deltog mycket aktiv och de interaktiva delarna i pjäsen kändes mycket viktiga. Jag tänkte många gånger på att det är ett svårt jobb att vara TIU-skådespelare, de är väldigt utsatta och har samtidigt ett mycket viktigt möte med publiken. Carla och Jakob lyckades väldigt bra i den dubbla rollen som skådespelare och pedagog.

FÖRSÄLJNINGSCHEF

Simon Ventus

Inom traditionell sponsoring är det oftast frågan om en transaktion där en organisation eller företag i utbyte mot pengar får synlighet eller andra förmåner. Syftet med sponsoringen är oftast att öka varumärkesmedvetenheten eller stärka företagets image. Wasa Teater har från tidigare erfarenhet av olika former av sponsoring. I de flesta fall har teatern varit den som tagit emot pengar i utbyte mot synlighet. Detta projekt var mer mångfacetterat än att bara erbjuda synlighet för projektets sponsorer. Till skillnad från samarbetet med Folkhälsan i TIU-programmet (gem)ensam, som kan beskrivas som ett beställningsverk, var teatern denna gång initiativtagare till samarbetet. Förutom att sponsorererna fick synlighet i och med sin medverkan, var de också en del av upplevelsen.

För kommande projekt med motsvarande upplägg, tror jag att det inledningsvis skulle vara bra med en djupa-

re diskussion om förväntningar och resultat. Avtalen mellan teatern och sponsorererna har kallats, sponsoravtal, men det känns i efterhand som ett för snävt begrepp. Jag tror att det finns mycket mer att vinna, både för teatern och för kommande samarbetsparter, i att tidigt tydligt definiera respektive parter förväntningar.

Jag hoppas att utvärderingen av projektet skall visa att samtliga samarbetsparter varit nöjda med resultatet av Glänta.

FÖRSÄLJARE

Sabina Backholm

Den initiala försäljningen av Glänta gick bra. Redan i maj 2022 sände vi ut marknadsföringsmail till gymnasieskolorna och ringde upp rektorerna. Ett stort säljande argument var att vi kunde erbjuda föreställningen gratis eftersom många annars inte skulle ha resurser att lägga på en föreställning. Sedan tyckte många om idén med färdiga instruktionsvideon för förarbetet och efterarbetet, det underlättade betydligt för pedagogerna. Temat var aktuellt för många skolor som haft det såväl i kursplanen som temadagar eller övergripande teman för hela läsåret.

Själva genomförandet har sedan inte gått lika smidigt. Mycket beror på kontakten med rektorerna som kanske har för mycket att tänka på från förr, så det var inte ovanligt att de helt glömt bort att de bokat föreställningen. Eller så tog de inte till sig information som vi sände ut per mail. Vanligaste problemen i turnéplaneringen var att elevgrupperna var över maxantalet 60 elever, eller att det var svårt att ordna fram ett optimalt spelutrymme enligt våra önskemål kring det tekniska. Kan vara bra att i framtiden tänka på att skolor inte är vana att ta emot produktioner på det här sättet och att informationen som går ut till dem kunde förenklas ytterligare och kanske i någon typ av formulär-format så att de behöver ta ställning till information samtidigt de läser den och att vi då kan kolla att de faktiskt läst det. Ex. Elevantalet är max 60. Fråga: Hur många elever beräknar ni kommer se föreställningen från er skola? En annan utvecklingsmöjlighet är också att begränsa antalet personer som är inblandade i bokning och planering. Ett dylikt projekt skulle nästan behöva en slags projektkoordinator som bokar in såväl föreställningar som workshops. Har tid att ringa runt till skolor för att följa upp, göra turnéplaner och dylikt. Upplevde ibland att det var för många personer inblandade och det blev för spretigt då man inte höll koll på vem som pratat om vad med vem.

ENKÄTUNDERSÖKNINGEN

Vi riktade följande frågor till pedagogerna: Hur upplevde du som pedagog TIU-programmet som helhet, vilket mervärde? Hur påverkade TIU-programmet eleverna, vilket mervärde? Hur fungerade det pedagogiska materialet (för- och efterarbete) i praktiken (i din lärmiljö)? Hur fungerade instruktionsvideon, hur använde du den och vad tillförde den ditt arbete? Vad behöver vi tänka på i framtiden då vi producerar TIU-program, vad funkar bra och vad behövs? Vad önskar du se för tema i nästa TIU-produktion?

Det var bara en pedagog som svarade på enkäten,

därför är vi tacksam att vi i ett tidigt skede beslutade oss att göra djupintervjuer med pedagogerna. Det var svårt att få dem att hitta tid för intervjuerna ej heller kunde de tänka sig svara några minuter på de frågor vi ställde. Pedagogerna var väldigt stressade.

Vi riktade följande frågor till studerande: Vilka tankar och känslor väckte TIU-programmet? Hur upplevde du övningarna i för- och efterarbete? Hur kände du efter föreställningen (i gymnastiksalen)? Berätta, vad du har lärt dig när du utforskat temat? En hälsning till oss som skapat och framfört TIU och vad önskar du se för tema i nästa TIU-produktion?

ELEVERNAS REFLEKTIONER

UPPLEVELSER AV TIU-PROGRAMMET

- Många frågetecken.
- Väckte nya tankar om hållbar utveckling.
- Hur det kommer se ut om 100år om vi inte ändrar på våra dåliga vanor. Man fick en ögonöppnare om miljön och hur det kan gå.
- Inspiration och kreativitet.
- Det var skönt med lite annat än skolarbete.
- Hopp och glädje.
- Att små gärningar kan leda till stora saker.
- En nödvändig berättelse för att man ska inse hur tacksam man egentligen borde vara.
- Det var bra att man fick reflektera lite före och efter.
- Först nervös sedan nytt tankesätt.
- Jobbiga, klarar inte bra av att arbeta i grupp.

VAD HAR DU LÄRT DIG?

- Tänka mera hållbart.
- Att lyssna varandra, att berätta med varandra.
- Att vi måste ändra på oss.
- Att man måste ta hand om planeten.
- Att hållbarhet inte bara om naturen utan en själv.
- Att små saker gör skillnad.
- Nya tankesätt och mer öppen sinnad.
- Många nya saker om klimatet.
- Att alla kan göra något.
- Hur man kan arbeta mera klimatsmart.
- Hur man bidrar till en hållbar framtid.
- Mera förståelse för världen vi lever i.
- Att framtiden också kan vara en tid när vi löser problem i samhället och klimatkrisen.
- Man ska inte ta något förgivet.

EN HÄLSNING TILL TIU GÄNGET PÅ WASA TEATER

- Tack att ni hade skapat och framfört TIU programmet.
- Ni gjorde ett mycket bra jobb.
- Fortsätt med det, det var kul och lärorikt att reflektera över framtiden på det sättet.

VAD VILL DE SE FÖR TIU PRODUKTIONER I FRAMTIDEN?

- Problem med sociala medier
- Vänskap (INTE MOBBNING)
- Politik
- Kärlek och relationer
- Futuristisk teknologi
- Jämlikhet
- Aktuella teman som framförs som en komedi.
- Utanförskap

INTERVJUER MED PEDAGOGER OCH STUDERANDE

Carla Fri och Jakob Johansson genomförde intervjuerna med pedagogerna och studerande efter att de genomfört TIU-programmet. De frågade: Hur fungerade för- och efterarbetet? Vad väckte föreställningen för

tankar och känslor? Fick ni inspiration till vad man kan göra för att få en mera hållbar framtid? Hur var det att delta i diskussionerna och övningarna i föreställningen? Något övrigt ni vill berätta för oss?

Här följer en sammanfattning kring svaren från intervjuerna

PEDAGOGERNAS REFLEKTIONER

HUR VAR DET ATT JOBBA MED FÖR- OCH EFTERARBETET?

- Vi jobbade med det material ni skickade och det fungerade bra. Alla övningar var bra beskrivna. Det var ganska maffigt material så vi hann inte göra allt, men största delen gjorde vi. Studerande var på hugget, det var inte svårt att få dem att vara aktiva.

- Förarbete hann vi inte med, vi fick informationen så sent om föreställningen och hade lite missat ett tidigare mejl om för- och efterarbete. Vi gjorde efterarbete men vi hann inte ta till informationen och materialet från Kunskapsboken. Jag höll efterarbetet en par dagar senare när vi hade nästa lektion med det här gänget. Då hade jag varit och kollat på nätet vad det är för grej med det här projektet och det tog vi upp med rektorn, att vi var väldigt imponerade av det här materialet och lite bekantade vi oss med det, men det var nog fria diskussioner på efterarbetet. Det är ju en lite svagare punkt hos oss lärare. Vi är ju inte så bra på drama. Det finns ju de som är bra på det och tar med det in undervisningen, tex i historia är det ju flera som gör "re-enactment" på sina lektioner. Så det var ju jätteroligt att vi fick den här biten för vi är ju fysik- och kemilärare så det är ju inte traditionellt att man för in drama i det, så det här var ju underbart att få lite emotionella saker så här.

- Mycket bra, så bra övningar och bra stöd för lärandet

- I förarbetet och efterarbete var det seriösa diskussioner. Våra ukrainska studerande deltog väldigt aktivt också under föreställningen. Det kändes som att de var vana vid teater och vana vid att tänka och uttrycka sig.

- Under efterarbetet började jag tänka på hur lite det pratas om alla goda nyheter. Kanske det är viktigare att prata om alla faror och alla negativa saker som kan hända. Men i och med Glänta och efterarbetet började jag tänka att det kan finnas en risk att man börjar tänka att det inte finns något man kan göra, att allt är förlorat. Då tänkte jag att man kanske borde lyfta upp alla små positiva signaler och positiva nyheter mera.

- Det var till stor hjälp att vi fick vara med på handledningen. På basen av den plockade vi ut en mindre bit av för- och efterarbetet. Vi gjorde det väldigt enkelt för lärarna, kopierade upp det material de skulle använda och sedan fick de använda det förinspelade materialet. Videomaterialet var till stor hjälp, då lärarna inte behövde dra allt själva. I efterarbetet fokuserade vi på vad vi konkret kan göra i skolan och som enskilda människor. De kom med jättefina förslag, på det sättet tror jag nog att pjäsen väckt många tankar.

- Imponerad av hur vi med så enkla medel kunde behandla så komplexa frågor. Vi lyckades få eleverna att delta och engagera sig. Det fungerade bra när vi lät eleverna diskutera sinsemellan först och sedan dela med resten av gruppen.

- Jag har jobbat mycket med klimatförändring som lärare i biologi och geografi så temat var bekant. Dock har jag aldrig gjort drama av temat, och det var något flera elever sade att de tyckte om (både teatern och uppgiften med stillbilden).

- Sen var de så nervösa för att presentera vad de gjort för varandra. Och jag tänker det är så finländskt det. Hur har vi misslyckats så i Finland med det här? Hur kan det vara så svårt? Och vad ska man säga?

- Men jag kan inte drama, det kändes som jag var ute på djupt vatten. Var är min roll här? Lite osäker, vad jag skulle göra. Instruktionsvideorna var superbra.

VILKA TANKAR OCH KÄNSLOR VÄCKTE FÖRESTÄLLNINGEN?

- Jag hade en rädsla för att det skulle bli för dystert, en dystopi som skulle ge dem ännu mera ångest. Jag tyckte ändå att det funkade bra. Även om globala uppvärmningen är ett jobbigt tema, något som vi alla påverkas av, så gav föreställningen någon slags positiv framåtblick. Man kan faktiskt göra något konkret själv i kampen mot den globala uppvärmningen. Det var bra.

- En annan sak som vi diskuterade med de studerandena om som var bra var att ni nämnde deras namn. Ni frågade namnen och så kom ni ihåg dem också. "Matias där och..." att de tyckte de var jättebra och det gjorde att de kände sig med i diskussionen och mera involverade i själva framträdandet på det sättet. Det kändes mera personligt, man blev sedd och uppmärksam.

- Tyckte den uppgiften var riktigt bra som ni hade med där så de fick en liten tankeställare själva, så att inte allt serveras. Oftast när man går på en vanlig teater är det ju meningen att man skall förstå vad ni menar men här hade ni ju mera det här sättet att man skulle läsa mellan raderna och fundera själv.

- Det är nog dags att vi börjar ta hand om vår natur och miljö. Lite skrämmande tankar, sådana tankar man inte vill tänka på, man vill helst bara att de försvinner.

- Jag har sett föreställningen två gånger. Första gången grät jag, jag blev ganska ledsen. Nu andra gången fanns det mera hopp, det var mycket ljusare.

- Pjäsen var så tilltalande, fast det var småskaligt med liten scen och bara två skådespelare. Ni gjorde ett jätteimponerande jobb, det var så interaktivt och tilltalande.

- Jag var jätteimponerad av hur ni kunde få igång dialogen med studerande, att de faktiskt var delaktiga och med i föreställningen. På det sättet engagerar vi oss i föreställningen. Ni var lyhörda och kunde med följdfrågor få dem att prata.

VILKET MERVÄRDE GAV TIU-PROGRAMMET?

- Det här är saker som finns i läroplanen så det förstärker kunskapen och ökar insikten om allt som togs upp i föreställningen. Det hjälper skolan och lärarna att ta upp de här ämnena. På det sättet funkade det bra.

- Jag skulle gärna se det som en fortlöpande grej att det skulle tangera olika ämnen. Tvärvetenskapligt är ju en bra grej där man får alla med. Er pjäs var ju väldigt tvärvetenskaplig egentligen. Man får ju alla möjliga saker med i ett sådant där tema. Så överlag att man väljer sådana teman att alla lärare känner att de här ger något också på deras lektioner. I Gymnasiet är det ju alltid så att vi har ganska tajt om våra lektioner. Vi är sådär "Mitt, mitt, mitt", att vi håller kvar i dom banorna, man är lite med taggarna utåt för att ge tid för andra grejer. Så ju mer man berör olika ämnen desto bättre blir det för alla lärare så kan man jobba tillsammans, just för den där efterbehandlingen och den är ju jätteviktig märkte jag också då vi stämde av med de studerande.

- Mera insikt, i och med att man behandlade temat från olika vinklar och att man fick diskutera och lyssna på andras åsikter. Det gav ökad förståelse av både egna tankar och andras tankar om hur man förhåller sig till miljön.

- I och med TIU-programmet fick jag en känsla att det här inte är ett enskilt projekt utan en del av vardagen. Det väckte flera frågor. Vad kommer att hända? Hur ska vi förbereda oss för framtiden? I och med Glänta kanske man inte tänker timmar och kurser som separata projekt, man fick en känsla av att saker hänger ihop. Det jag gör idag kan ha en inverkan på framtiden. I skolvardagen då man har bråttom, kopierar papper och kollar närvaro, är det lätt att man glömmer att det vi gör nu kan påverka hur vår framtid ser ut. Vi är en del av ett större sammanhang, tidevarv kommer och tidevarv går. Kanske den här tanken kom från övningen att tänka vad som händer om hundra år.

- Med våra ukrainska studerande öppnades en annan nivå i diskussionen. Vi har varit ganska försiktiga och funderat på vilka saker vi kan prata om och vilka saker vi inte kan prata om. Efter Glänta var det roligt att se hur färdiga och hur ivriga de var att diskutera även svåra saker. Även om många saknade gemensamt språk eller hade begränsade språkkunskaper var det möjligt att diskutera. Det var ett konkret mervärde.

- I studievardagen har den här pjäsen kommit på tal flera gånger i olika sammanhang. Temat var miljö och hållbarhet men det kan kopplas till så många olika

situationer, till exempel om det uppstår konflikter. Vi har funderat hur man kan bemöta någon respektfullt fast man inte är överens. Vi har försökt sätta oss i någon annans sits och förstå den personen fast vi är av annan åsikt.

- Det har varit lite turbulent på internatet på sista tiden, grupperingar och några studerande som har bråkat. Då brukar vi lyfta fram pjäsen och jag tror att de hittar en viss tröst i det.

- Jag tror absolut att det finns potential i TIU. Jag gillar det interaktiva, att de studerande blev involverade. Man märker i klassrummet att många blir mera och mera passiva och svåra att nå fram till, där tror jag att teater i undervisningen kan vara ett sätt att aktivera dem och få dem att öppna sig. Om det då är att skapa forum eller miljöer där de behöver sätta sig in i något.

- Jag blev själv överraskad av hur pass aktivt de deltog under pjäsen. Jag tänkte YES, för under egna lektioner upplever jag att det är svårt att få dem aktiverade i diskussioner och att dela med sig av egna åsikter och erfarenheter. Och för dem som har det kämpigt med att läsa och att uttrycka sig i skrift är ju det här ett jättefint sätt att få uttrycka sig kroppsligt och muntligt. Det behövs mera och mera alternativa undervisningssätt också i klassrummet.

- Skolan har inte resurser för att gå så ofta på teater, på det sättet ger det ett stort mervärde att teatern kommer ut till skolan. På det här sättet blir studerande fostrade genom konst på ett sätt som skolan inte annars skulle klara av.

HUR KUNDE ARBETET MED TIU UTVECKLAS?

- Fortsätt på samma sätt som ni har påbörjat. Vi skulle gärna också komma till Wasa Teater, bara det att komma in i teaterhuset och resan dit ger också ett mervärde. I och med att vi är ganska långt ifrån teatern är det en bra lösning att ni åker ut med föreställningen.

- Så på det sättet skulle man ju kunna utveckla, att man tar en halvdag tex och ni skulle dra det där vi lärare inte kan, att handleda ungdomarna, att dramatisera och gestalta inom ett tema

- Man kunde låta publiken välja vad som händer. Det gör ju att man måste vara mera uppmärksam på det som händer om man sen måste välja. Eller kanske låta publiken välja vilken rekvisita som ska användas, om

det inte blir för avancerat.

- Jag skulle gärna se det regelbundet, att vi regelbundet skulle ha teater i undervisningen. Jag blev överraskad av hur förberedda våra studerande var på att delta. Vi lärare kan ha det problemet att vi på förhand tänker att studerande kanske inte är intresserade eller att de inte orkar lyssna. Det är orättvist av oss lärare att tänka på det sättet. Vi borde alltid ge dem chans att delta. Om det skulle vara mera regelbundet skulle det inte vara frågan om att delta eller inte. Då skulle det mera handla om när och hur ofta teatern kommer på besök. Det skulle vara bra att ha ett sånt samarbete med teatern.

- Konceptet, att grunda i forskning och visa det i konstform, det gör att det känns extra engagerande. Hoppas att arbetet med TIU kommer att fortsätta. I ett TIU-projekt stannar man upp gymnasiestuderandes vardag och går mera på djupet i olika ämnen.

- Kanske det kunde finnas inspelad teater/drama som man enkelt kunde visa för eleverna. Det behöver inte vara långa föreställningar.

ÖVRIGA KOMMENTARER

- Fundera på det där med svordomar. Visst kan man få lite "street cred" men det kan också kännas lite överspelat. Vi är en region där religiositeten kanske kommer fram på ett annat sätt.

- Det att ni avbröt pjäsen för att få publiken att reflektera funkade bra. Det var en bra ny grej som jag inte stött på tidigare inom teater. Det funkade bra, speciellt med tanke på att vi var i skolmiljö och inte i en teaterbyggnad. Ibland om man ser en längre pjäs kanske man inte hinner reflektera eller så kan det vara något man inte förstår. Ni gör ett bra jobb!

- Det var synd att vi inte kunde använda materialet, eller hittade tid till det, för det var ju jättebra, materialet. Det är ju det lärare är dåliga på att hitta tid.

- Det var roligt att få ha något annat i undervisningen också än den där vanliga pulpet-undervisningen.

- Jag är tacksam över att få uppleva och vara med om det här, det var bra. Just att det inte bara var en föreställning som kommer till skolan, utan något som gör att man blir mera engagerad. Jag har inte upplevt något liknande tidigare, så det var kul.

- Det var roligt att se hur mycket känslor det väckte hos dem som deltog.

- Jag var riktigt imponerad av ert jobb och hela konceptet. Det är ju ett aktuellt och viktigt ämne. Men om man pratar om EU:s Agenda 2030 och försöker förklara det åt studerande blir det på något vis så flummigt och luddigt och svårt att greppa. Jag tror att studerande ibland kan känna att det inte är på deras ansvar, men på det här sättet blev det så tydligt och konkret att det är de små sakerna som avgör och betyder mycket i slutändan. Jag tyckte nog att det var jättefint att ni kunde komma och att vi fick ta del av det här.

- Min tanke är att det finns många viktiga teman inom ramen för hållbar utveckling. Varför inte ha ett drama som belyser tex. mänskliga rättigheter?

ELEVERNAS REFLEKTIONER

HUR FUGERADE FÖR- OCH EFTERARBETET?

- Det var väldigt intressant att se andras åsikter.

- I miljørådet på skolan tog vi några beslut, till exempel att ha borta brickorna i matsalen en vecka för att minska vattensvinnet.

- Det var bra att vi var en mindre grupp då vi gjorde förarbetet och efterarbete, max 20 personer och alla kände varandra, då vågade man vara mera sig själv och man vågade diskutera mera.

Vad väckte föreställningen för tankar och känslor?

- Vi behöver ta hand om miljön och vår planet. Det var som en väckarklocka om vad som sker och vad vi hoppas att inte ska ske.

- Jag tycker ämnet var jätteviktigt, speciellt för oss ungdomar som inte alls bryr oss om miljö och sånt. Självt fick jag en känsla av hur seriöst det kan vara om det går dåligt, om vi inte gör något för miljön. Man såg hur det faktiskt kan bli.

- Det var intressant då ni tog upp tex märkeskläderna, hur stor betydelse de har för unga människor, som vi, som vissa säkert bara tänker på sådant, fastän det finns annat att tänka på.

FICK NI INSPIRATION TILL VAD MAN KAN GÖRA FÖR ATT FÅ EN MERA HÅLLBAR FRAMTID?

- Efteråt fick alla skicka in lappar med idéer till miljørådet. T.ex. hur man kan minska matsvinnet eller att man ska släcka lampor. Man blev och tänka på saker eftersom föreställningen var så pass bra. För oss ungdomar är det jätteviktigt att veta sådana saker. Vi är ju framtiden.

- Ni kunde ha visat en andra del där man får se hur det skulle gå om man gjorde tvärtom, där man får se positiva saker. En person som bor i ett hållbart samhälle som faktiskt bryr sig om miljön, som inte bryr sig om märkeskläder och Armaniskjortor.

HUR VAR DET ATT DELTA I DISKUSSIONERNA OCH ÖVNINGARNA I FÖRESTÄLLNINGEN?

- Det var trevligt då man kände att man var med och att man hängde med i handlingen. Det var intressant att höra andras åsikter och tankar om det som hände. Det gjorde att man var mera aktiv och lyssnade mera då man visste att ni kunde ställa frågor.

- Det är extremt viktigt. Ni gör teater, ni vill inte ha pengar utan ni vill att folk börjar tänka på saker. Det är ett bra sätt att diskutera, att få människor att säga sina tankar. Jag diskuterade inte själv så mycket, men lite i alla fall. Det fanns säkert flera som ville säga sina åsikter men vågade inte, så är det alltid i grupper. Det var bättre då ni gav oss papper så att vi fick skriva fritt, då behövde man inte bry sig om det är rätt eller fel. Det var bra då ni sade att ingen kommer att se vem som har skrivit vad.

- Man kom nog bättre in i själva pjäsen genom att delta och berätta vad man tyckte. Så jag tyckte det var bra att ni gjorde så att alla fick vara med i själva pjäsen.

ÖVRIGA KOMMENTARER

- Det var jättebra och väckte mycket känslor. Vi har hört bra kritik och komplimanger om föreställningen i efterhand. Det var intressant och roligt att man fick vara aktivt med, att man inte satt och halvsov på stolen. Det var nytt, det är inte så ofta man får vara med i en teater.

- Jag tror de flesta människorna vet att en person kan påverka. Man kunde göra en sketch som visar att en

person faktiskt kan påverka. Det kunde till exempel handla om hur du kan påverka genom att välja varifrån du köper dina kläder, eller att hitta på något roligt att göra istället för att vara ute och köra bil, eller att man kan betala en euro till Röda Korset för att ge vatten till en hel familj i Afrika.

- Fortsätter ni med TIU så mera av att publiken deltar. Det var ju nog vad ni gjorde, att vi deltog, men mer kanske. Mycket mer.

VAD FUNGERAR OCH VAD BEHÖVS?

Vi sammanfattar tankar och reflektioner kring vad som fungerade bra inom produktionsprocessen kring TIU-programmet Glänta och vad vi behöver tänka på inför nästa TIU produktion.

VAD FUNKADE?

- Det var inspirerande att ha workshop med Chris Cooper innan vi började med TIU-projektet Glänta och ta del av hans faciliteringskurs. Det är viktigt med kompetenshöjande utbildning inom teaterformen. Det var bra att det under våren 2022 ordnades workshoppar med gymnasieelever där vi fick använda oss av den kunskap vi fick från workshopen med Chris. Optimalt vore att vi haft kursen med Chris innan repetitionsperioden. Faciliterings kursen med Chris gav mig viktiga insikter om förhandlingsbar och icke-förhandlingsbar information. Det hjälper oss att skapa en gemensam berättelse med publiken, där vi ger tillräckligt med information för att publiken ska kunna bidra med tankar om vad som händer och varför det händer. Det har funkat bra att lära sig så många av åskådarnas namn som möjligt. Både studerande och lärare verkar uppskatta det personliga tilltalet och användandet av deras namn. Eftersom vår berättelse/föreställning har stort utrymme för olika tolkningar och diskussionsöppningar har det funkat bra att försöka skapa en röd tråd av publikens tankar och kommentarer. Det är viktigt att i början av föreställningen ger tydliga ramar och instruktioner gällande vad publiken kommer att få ta del av. Det har funkat bra då lärarna har deltagit och delat sina åsikter kring hållbarhet och miljö, det har skapat en känsla av att vi alla deltar på lika premisser.

- I arbetsgruppen hade vi en bra dialog om vad vi ville undersöka och på vilket sätt vi ville interagera med vår publik. Våra utvärderingssamtal fungerade bra, det kändes mera ändamålsenligt att diskutera igenom de problem och behov som uppstod. Vi hade många givande diskussioner om pjäsen, tematiken, den pedagogiska aspekten och funderade tillsammans kring de interaktiva delarna. Feed-back & feed-forward med teaterpedagog Nina var bra att ha i slutet av veckan, hur det har gått och vad vi behöver inför nästa vecka. Det klargjorde tankar om processen och behov inför kommande vecka/ veckor.

- Att hela produktionsgruppen är en aktiv del av kunskapsboken möjliggör att bättre kunde se var behovet fanns av diskussion och reflektion, både i de interaktiva delarna men även i för- och efterarbetet.

- Vi gjorde några större ändringar efter premiären då vi märkte att början inte fungerade för en större publik. Vi hade också fått input av Chris och med regissörens tillåtelse ändrade vi ganska mycket hur publiken kommer in och hur vi tar emot dem.

- Kunskapsbokens material var omtyckt av skolorna, instruktionsvideon var bra stöd, så även handledningen.

- Pjäsen var tilltalande, fast det var småskaligt med liten scen och bara två skådespelare. Pedagogerna skulle gärna se det som en fortlöpande grej att det skulle tangera olika ämnen. Tvärvetenskapligt är ju en bra grej där man får alla med.

- Att det var tvärvetenskapligt, att det har kopplingar till läroplanen förstärker kunskapen och ökar insikten om allt som togs upp i föreställningen. Konceptet, att grunda i forskning och visa det i konstform, det gör att det känns extra engagerande. I och med Glänta kanske man inte tänker timmar och kurser som separata projekt, man fick en känsla av att saker hänger ihop.

- Ökad förståelse av både egna tankar och andras tankar om hur man förhåller sig till miljön. Gav inspiration till att fundera på hur man kan bemöta någon respektfullt fast man inte är överens.

- Pedagogerna gillar det interaktiva, att de studerande blev involverade. " - Man märker i klassrummet att många blir mera och mera passiva och svåra att nå fram till, där tror jag att teater i undervisningen kan vara ett sätt att aktivera dem och få dem att öppna sig. Det behövs mera och mera alternativa undervisningssätt."

- De studerande upplevde att det var positivt att vara en del av föreställningen och att man lättare hängde med i handlingen: "Det var intressant att höra andras åsikter och tankar om det som hände. Det gjorde att man var mera aktiv och lyssnade mera då man visste att ni kunde ställa frågor. Det är extremt viktigt att ni gör teater, inte för att få pengar utan för att ni vill att folk börjar tänka på saker. Det är ett bra sätt att diskutera, att få unga att säga sina tankar. Fortsätter ni med TIU så mera av att publiken deltar."

VAD BEHÖVS?

- Det inspirerar att fortsätta utveckla TIU enligt den kunskap och kompetens Chris Coopers faciliterings kurs gav oss.

- Det behövs ännu mera utbildning och verktyg för att skapa interaktiv teater för stora grupper över 80–100 elever.

- Instruktionsfilmerna till för- och efterarbetet har varit väldigt uppskattade av lärarna men produktionsgruppen behöver mera tid för det och det måste ingå i produktionsplaneringen och repetitionsperioden. Det behöver även avsättas tid för manusarbete, bildplanering och klippning.

- Önskvärt att regissören planerar noggrant testtillfälle både för de improviserade interaktiva delar och test av spelscenerna så att det finns tydlig struktur för vad vad vi vill testa och vad testpublikens funktion är och vart arbetet ska leda.

- Vi hade behövt en premiärpublik som inte sett föreställningen tidigare, som skådespelare hade jag gärna mött en premiärpublik utan förutfattade meningar, varken från mig själv eller publiken. Det fungerade inte att premiärpubliken deltagit flera tillfällen tidigare som testgrupp.

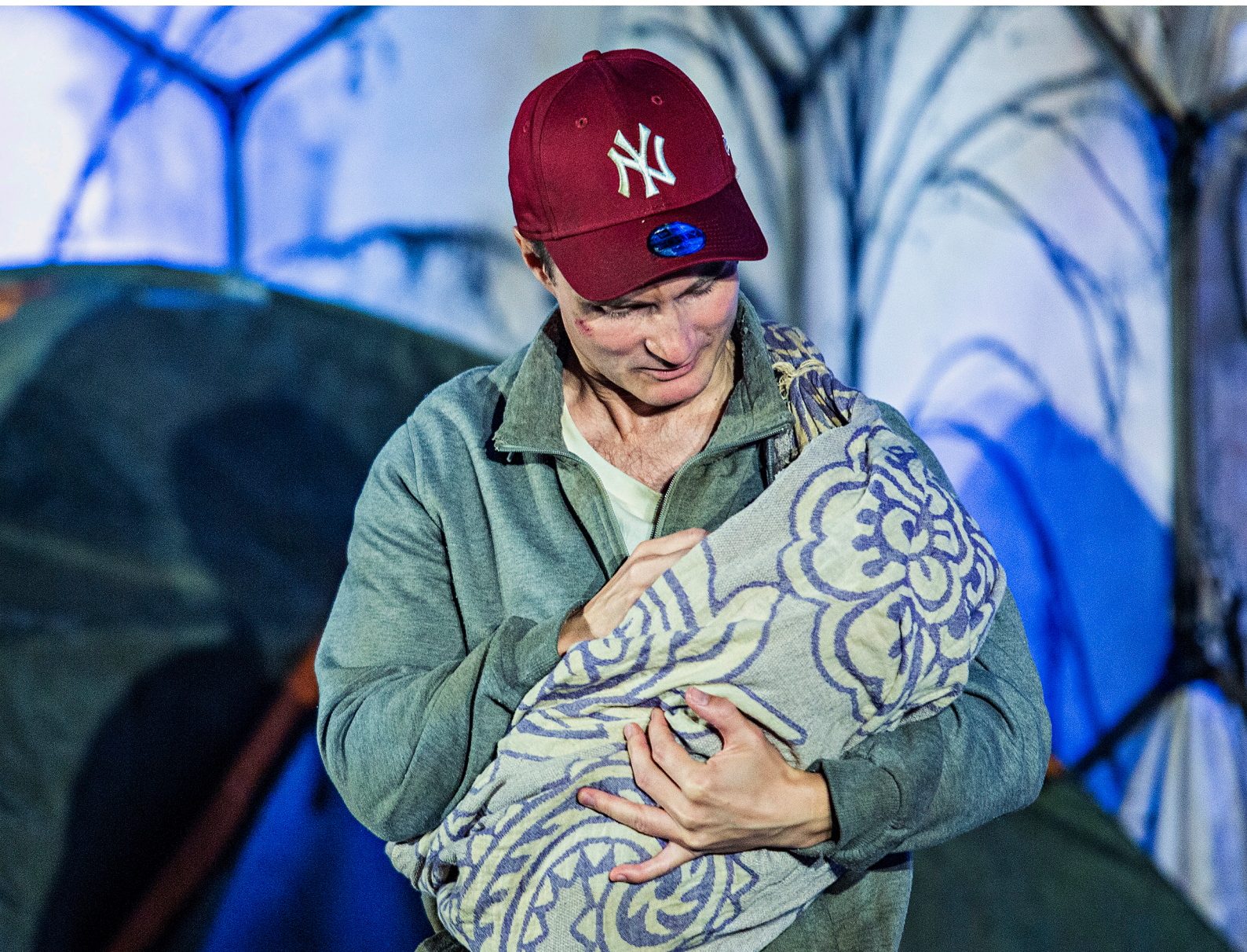
- Tydligare arbetskontrakt för att veta vilka arbetsuppgifter som hör till mig och vilka rättigheter och skyldigheter som hör till anställning som skådespelare/teaterpedagog.

- Utveckla kommunikationen mellan teatern och skolornas pedagoger/rektorer. Även om rektorn på skolorna sagt att lärarna fått allt material och sagt att förarbete är i gång så har det i några fall ändå inte fungerat med kommunikationen eller så har lärarna inte hunnit eller tyckt att det ligger utanför deras bekvämlighetszon och inte kanske därför gjort för-och efterarbetet (inte haft tid att boka en teaterpedagog för att genomföra det). Vissa skolor hade även glömt att de bokat föreställningen och det skapade en del utmaningar vad gäller logistiken och genomförandet av programmet.

- Mindre elevgrupper under föreställningarna är önskvärt. Vi har många gånger spelat för 90 elever. Vissa skolor har då sagt att antingen spelar vi för alla (90–100) eller för ingen, vilket är lite trist.

- Mera fortbildning kring drama och teater för skolorna. Många lärare känner sig obekväma med att använda drama och arbeta ämnesöverskridande.
- Skolan har inte resurser för att gå så ofta på teater, på det sättet ger det ett stort mervärde att teatern kommer ut till skolan.

- Det finns mycket vad gäller hållbart arbete inom teaterns produktionsprocesser att se över, reflektera och utveckla.

SLUTORD

Glänta var ett TIU-program om ekologi, hållbarhet och framtid. TIU-programmet Glänta var ämnesöverskridande och utforskade vad som karaktäriserar en hållbar livsstil. Tillsammans med ungdomarna undersökte vi hur man hittar och tillämpar lösningar, som korrigerar en icke-hållbar livsstil. Undervisnings- och kulturministeriet har för sin del i sin strategi 2030 gett löfte om att stärka Finlands internationella genomslag och globala ansvar samt förbundit sig till en hållbar utveckling. Vårt TIU-program Glänta vara ett sätt att konkretisera detta arbete, att engagera unga och lyfta fram behov och framtidsvisioner som främjar hållbar utveckling. TIU-programmet konkretiserar mycket av det som ingår i tvärvetenskaplig och kreativ kompetens, som är ett av läroplanens delområden inom mångsidig kompetens. TIU-programmet Gläntas spelperiod var läsåret 2022–2023.

Samverkan mellan utbildningssektorn, konstinstitutioner (teatern) och näringslivet är värdefullt för alla parter. Det ger ny kunskap och skapar nya sätt att arbeta. Samverkan med näringsliv och offentliga aktörer är ett effektivt medel för att skapa genomslag och samhällsnytta och samtidigt bidra till kvalitet och relevans i vår utbildning, konstproduktion och forskning. Vid utformningen av TIU-programmet Glänta har Wasa Teater samverkat aktivt med utbildningsstyrelsen, fokusskolor inom grundskolan 7–9 och andra stadiet samt yrkesutbildningen, Svenska enheten för bildningsväsendet vid regionförvaltningsverket, Jyväskylä universitet, Helsingfors universitet, Svenska handelshögskolan, Åbo Akademi, Wärtsilä, Stormossen, Ung företagsamhet, TIU-kompaniet Big Brum och Chris Cooper från Birmingham, England.

I rapporten framkommer respons från studerande och pedagoger. Resultatet från analysen lyfter fram värdet av att TIU-programmet som tvärvetenskapligt, och dess tydliga kopplingar till läroplanen. Skolorna önskar att TIU kunde vara en regelbunden del av undervisningen. Konceptet, att grunda i forskning och visa det i konstform, gör att det känns extra engagerande. TIU är ett bra sätt att diskutera, att få unga att sätta ord på sina tankar.

NINA DAHL-TALLGREN

Projektledare för utvecklings- och forskningsprojektet
TIU på Wasa Teater
Doktorand vid Åbo Akademi